

dr hab. Grzegorz Mielczarek

Kraków 11.06.25

Wydział Aktorski

Akademia Sztuk Teatralnych im. St. Wyspiańskiego

**Recenzja dorobku artystycznego i pedagogicznego oraz autoreferatu dr
Przemysława Wyszyńskiego w związku z postępowaniem o nadanie mu
stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk teatralnych**

Na mocy Uchwały Rady Dyscypliny Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie z dnia 31.03.2025r. powołano mnie na recenzenta i członka Komisji Habilitacyjnej w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki filmowe i teatralne Panu dr Przemysławowi Wyszyńskiemu.

Pan Wyszyński jest absolwentem Akademii Teatralnej w Warszawie. Stopień doktora w dziedzinie sztuk teatralnych uzyskał w 2017 roku. Dysertacja doktorska dotyczyła walk scenicznych jako elementu budowania dramaturgii spektaklu. W latach 2010-2013 uczęszczał na zajęcia w swojej macierzystej uczelni jako stażysta, od 02.09.2013 do 24.09.2017 zatrudniony na stanowisku asystenta, od 25.09.2017 zatrudniony na stanowisku adiunkta. Prowadzone przedmioty to: od 2013r. Sermierka sceniczna, Walki sceniczne, od 2020r. także Dubbing i Wstęp do dubbingu.

W 2010 roku, po ukończeniu studiów przez Pana Przemysława, prof. Jan Englert zaproponował Mu współpracę w Teatrze Narodowym. W pierwszym sezonie udało

się Habilitantowi zrealizować trzy spektakle. Jego teatralnym debiutem była rola Tomasza Strozzi w spektaklu „Lorenzaccio” w reżyserii Jacquesa Lassale’a. W „Balladynie” w reżyserii Artura Tyszkiewicza oraz „Księżniczce na opak wywróconej” Pedro Calderona de la Barca w reżyserii Jana Englerta zrealizował zastępstwa. W ciągu następnych trzech sezonów zrealizował kolejne premiery, m.in. „Natan Mędrzec” Gottholda Ephraima Lessinga w reżyserii Natalii Korczakowskiej, „Bezimienne dzieło” Stanisława Ignacego Witkiewicza w reżyserii Jana Englerta, „Aktor” C.K. Norwida w reżyserii Michała Zadary, z którym współpracował również przy spektaklu pt. „Zbójcy” na podstawie twórczości Friedricha Schillera. Przemysław Wyszyński podkreśla, że to właśnie w Teatrze Narodowym kształtowała się jego sceniczna wrażliwość i wyobraźnia. W 2013 roku udał się do Los Angeles, aby studiować w Lee Strasberg Theatre and Film Institute, by, jak sam mówi, nabyć zestaw nowych narzędzi przydatnych w pracy na scenie i prze kamerą. Od 2014 roku aktor związany jest z Teatrem Polskim im. Arnolda Szyfmana w Warszawie, w którym z powodzeniem współpracował i współpracuje ze znakomitymi reżyserami. To w Teatrze Polskim zadebiutował jako reżyser, realizując „Ferdynanda Wspaniałego” Ludwika Jerzego Kerna. Od czasów studiów Pan Wyszyński pracuje również w dubbingu, a Teatr Polskiego Radia stał się dla niego bardzo ważnym miejscem, w którym realizuje się jako reżyser i scenarzysta. Warto podkreślić, że jest laureatem nagrody Talanton 2021 za debiut dramaturgiczny. Wielką pasją tego wszechstronnego artysty jest przygotowywanie choreografii układów walk scenicznych. Po wielu latach pracy w teatrze, radiu i na planach telewizyjnych i filmowych otrzymał rolę Witolda Pileckiego w wysokobudżetowej produkcji w reżyserii Krzysztofa Łukaszewicza pt. „Raport Pileckiego”. Rola ta jest osiągnięciem zgłoszonym w postępowaniu habilitacyjnym.

Autoreferat habilitacyjny

Możliwość napisania tej recenzji uważam za przywilej i dużą przyjemność. Obserwowałem w Teatrze Polskim w Warszawie prace Pana Przemysława. To aktor

zdyscyplinowany, bardzo pracowity, o niezwykle wyobraźni, głodny nowych wyzwań. Przyglądałem się jego rolom teatralnym oraz efektom pracy reżyserskiej. To świadomy, poszukujący nowych środków wyrazu artysta. Niezwykle empatyczny, uważny, umiejący słuchać człowiek. Myślę, że oprócz kunsztu aktorskiego, również te cechy wpłynęły na decyzję producentów, by rolę Pileckiego powierzyć Wyszyńskiemu. To film nastawiony na prezentację ludzkiego życia, jest zaproszeniem do spotkania z drugim człowiekiem. Szczególnego spotkania, którego celem jest dzielenie się doświadczeniami, wywołującymi poruszenie i wstrząs. Pan Przemysław w Autoreferacie podkreśla, że rola ta była dla niego bardzo wymagającym wyzwaniem, co łączyło się z treningiem fizycznym, dietą. Przede wszystkim aktor musiał rozpoznać i uruchomić odpowiednie mechanizmy psychologiczne, by wiarygodnie wcielić się w jednego z najodważniejszych ludzi europejskiego ruchu oporu. Dokonania Rotmistrza Pileckiego czynią zeń postać wyjątkową. Patriotyzm, bohaterstwo, poświęcenie, niezłomna postawa, ekstremalne okoliczności wojenne i powojenne, walka o przetrwanie w świecie okrucieństwa czynią z Pileckiego bohatera niezwykłego. Dla aktora to niezwykła szansa na próbę zrozumienia jego decyzji, wyborów moralnych, doszukanie się wątpliwości, by stworzyć postać autentyczną, której towarzyszą ludzkie słabości. Doświadczenie innego człowieka, bo tak rozumiem spotkanie Wyszyńskiego z Pileckim, to doświadczenie w pełni znaczenia tego słowa. Spotkanie jest wydarzeniem, w tym przypadku wydarzeniem nieprzypadkowym. Kluczowa w spotkaniu jest twarz. W tym wypadku twarz Pileckiego „objawia się” w twarzy Wyszyńskiego z wszystkimi dramatami.

Rola niezwykle trudna, wymagała przygotowania językowego, wnikliwego rozpoznania kontekstu historycznego, nauki gry na fortepianie, jazdy konnej. Wyszyński wspomina w Autoreferacie o łączeniu klasycznych metod analizy postaci ze współczesnym podejściem do pracy nad rolą. To rola, która daje szansę na rozważanie nad fenomenem zła poprzez pryzmat relacji człowiek – drugi człowiek.

Pan Przemysław przyznaje, że praca nad tym filmem była doświadczeniem, jakie wykraczało poza tradycyjnie rozumianą pracę aktorską: *To nie była tylko kwestia odtworzenia postaci historycznej, ale raczej próba stworzenia nowego obrazu, który nie tylko szanuje fakty, ale również oferuje głębsze, bardziej intymne spojrzenie na życie tej niezwyklej osoby. (...) Moja praca nad rolą nie była jedynie próbą oddania zewnętrznych cech Pileckiego, ale również próbą zgłębienia motywacji, które nim kierowały. To postać, która w obliczu wojny nieustannie stawia przed sobą pytania o sens swojego działania, W mojej interpretacji starałem się unikać uproszczeń, starając się przedstawić Pileckiego w pełni złożoności, z uwzględnieniem nie tylko heroiczności czynów, ale także momentów słabości, które czynią go bardziej ludzkim.*

Świat dramatu ludzkiego, to również rozwijający się dialog. Mam wrażenie jakby przed Wyszyńskim stanął człowiek, który zapragnął by być on uczestnikiem jakiejś sprawy. Wyszyński się nie wystraszył. Powstała rola pełna napięć. Rola zmusza do zadumy nie tylko nad skomplikowanymi losami wojennej i powojennej polski, ale to zaduma nad kondycją człowieka, którego bój staje się bolesnym westchnieniem. W przypadku filmu biograficznego chodzi o to, by za oglądaną historią ludzkiego życia dostrzec prawdziwego człowieka i jego życie. W tym sensie film ma wymiar empiryczny, wręcz fizyczny, wiedzie nas ku temu, co w danym istnieniu jedyne, niepowtarzalne.

Postać Rotmistrza Pileckiego to ważny etap w drodze zawodowej Przemysława Wyszyńskiego. Udało mu się stworzyć rolę głęboką i wielowymiarową. Aktor został nominowany w kategorii Główna Rola Męska na Festiwalu w Gdyni w 2023 roku a w 2024 nominowany w kategorii Best European Actor do nagrody Septimius w Amsterdamie.

Z pełnym przekonaniem stwierdzam, że osiągnięcia artystyczne i pedagogiczne doktora Przemysława Wyszyńskiego spełniają wymagania określone art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. Zm.) do nadania stopnia doktora habilitowanego, zatem wnioskuję o dopuszczenie do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

dr hab. Grzegorz Mielczarek